

CIV-CARE_Poo1-18plus

Position Paper

Narratiefvorming en dossierconstructie als machtsmechanisme

Datum: 18 januari 2026

Versie: v1.00

Reeks: CIV-CARE Poo1-18plus – Normatieve Position Papers

Status: Officieel kaderdocument

Voorwoord (uniform CIV-CARE)

Deze position paper maakt deel uit van de **CIV-CARE Poo1-18plus reeks**: een samenhangend geheel van normatieve en juridisch-duidende documenten die **structurele mechanismen binnen volwassenenzorg en dwangcontexten (18+)** analyseren en begrenzen.

De CIV-CARE Poo1-18plus position papers:

- zijn **thema- en mechanismegericht**, niet casusgericht;
- functioneren als **modulair toetsingskader**;
- zijn bedoeld voor gebruik door **rechtbanken, toezichthouders, klachtencommissies en bestuursorganen**;
- beogen herstel van **rechtsstatelijke proportionaliteit, participatie en menselijke maat**.

Deze documenten zijn complementair aan wet- en regelgeving en vervangen geen wettelijke toetsing, maar maken **structurele risico's zichtbaar** die in individuele procedures vaak slechts indirect of gefragmenteerd naar voren komen.

1. Doel en positionering

Deze position paper beschrijft **narratiefvorming en dossierconstructie** als een **structureel machtsmechanisme** binnen volwassenenzorg en aanverwante zorg- en beschermingsketens, in het bijzonder waar sprake is van **dwang, drang of feitelijke afhankelijkheid**.

Narratiefvorming wordt in deze paper gepositioneerd als:

- een **procedureel machtsinstrument** binnen zorg- en besluitvormingsprocessen;
- een **versterkend mechanisme** binnen ketendynamiek;
- een **bestendigingsfactor** van zorgafhankelijkheid en stemvervangend.

De paper functioneert als **verdiepende toetsingspaper**, veelal volgend op signalering van triangulatie en indirecte participatie.

2. Kernbegrippen

2.1 Narratiefvorming

Onder **narratiefvorming** wordt verstaan:

het proces waarbij interpretaties, aannames en selectieve waarnemingen structureel worden vastgelegd als leidend verhaal over de betrokkene, waardoor betekenisgeving zich losmaakt van actuele feiten en directe participatie.

2.2 Dossierconstructie

Onder **dossierconstructie** wordt verstaan:

het samenstellen, ordenen en voortschrijven van dossierstukken op een wijze die een bepaald narratief bevestigt en bestendigt, terwijl corrigerende of afwijkende informatie structureel wordt gemarginaliseerd of gefilterd.

Narratiefvorming en dossierconstructie zijn:

- geen neutrale verslagleggingspraktijken;
- geen onschuldige administratieve handelingen;
- maar **structurele patronen met juridische en normatieve consequenties**.

3. Juridisch en normatief kader

Narratiefvorming en dossierconstructie raken aan fundamentele rechtsbeginselen en wettelijke verplichtingen, waaronder:

- **Zorgvuldigheidsbeginsel** (Awb art. 3:2);
- **Motiveringsplicht** (Awb art. 3:46);
- **Evenredigheidsbeginsel** (Awb art. 3:4 lid 2);
- **Dossierrechten en correctierecht** (WGBO);
- **Participatie en herstelgerichtheid** (WvGGZ art. 2.1 en 2.2);
- **Eerbiediging van privéleven en persoonlijke integriteit** (art. 8 EVRM);
- **Recht op effectieve rechtsbescherming** (art. 13 EVRM);
- **Gelijke erkenning voor de wet** (CRPD art. 12).

Deze normen zijn **verplichtend en niet facultatief**.

Dossierpraktijken die feitelijke toetsing en correctie belemmeren, zijn juridisch problematisch.

4. Narratiefvorming als ketenversterkend mechanisme

Narratiefvorming functioneert binnen volwassenenzorg zelden op zichzelf. In de praktijk vormt zij een **verbindend mechanisme** tussen verschillende structurele patronen, waaronder:

- **Triangulatie**
(→ CIV-CARE_P001-18plus_PP_Triangulatie-als-structureel-mechanisme-binnen-volwassenenzorg);
- **Indirecte participatie en structurele stemvervang**
(→ CIV-CARE_P001-18plus_PP_Indirecte-participatie-en-structurele-stemvervang);
- **Informele derden en schijnmandaat**
(→ CIV-CARE_P001-18plus_PP_Informele-derden-en-schijnmandaat-binnen-zorgketens);
- **Verantwoordelijkheidsdiffusie**
(→ CIV-CARE_P001-18plus_PP_Verantwoordelijkheidsdiffusie-en-ketenafscherming).

Narratiefvorming legitimeert besluitvorming **zonder actuele en directe toetsing**.

5. Kenmerkende verschijningsvormen

Narratiefvorming en problematische dossierconstructie zijn herkenbaar aan onder meer:

- herhaling van identieke kwalificaties zonder herbeoordeling;
- vermenging van observaties en interpretaties;
- afwezigheid van hoor- en wederhoor in verslaglegging;
- structurele verwijzing naar eerdere dossiers zonder actualisatie;
- marginalisering of ontbreken van corrigerende informatie;
- ontbreken van zichtbare dossierrechten of correctiemogelijkheden.

6. Gevolgen

6.1 Voor betrokkenen

- verlies van zeggenschap over eigen beeldvorming;
- verminderde mogelijkheid tot correctie en herstel;
- toename van afhankelijkheid en stigmatisering;
- belemmering van rechtsbescherming.

6.2 Voor het systeem

- zelfversterkende dossierlogica;
- verschraving van besluitvorming;
- normalisering van langdurige zorg;
- verminderde toetsbaarheid en transparantie.

7. Toetsingscriteria (geactualiseerd)

Van juridisch problematische narratiefvorming en dossierconstructie is sprake indien één of meer van de volgende **objectief vaststelbare omstandigheden** zich voordoen:

1. Dossiers bevatten structureel interpretaties zonder feitelijke onderbouwing;
2. Standpunten van betrokkene worden niet of slechts selectief vastgelegd;
3. Corrigerende informatie ontbreekt of wordt niet verwerkt;
4. Besluitvorming steunt primair op historische narratieven;
5. Dossiers worden gebruikt ter legitimatie van voortzetting zonder herbeoordeling.

Escalatielogica:

Indien bovenstaande criteria aanwezig zijn, dient verplicht te worden getoetst op triangulatie, indirecte participatie, netwerkuitsluiting en zorg zonder afbouw conform de overige CIV-CARE P001-18plus position papers.

8. Gebruik binnen CIV-CARE dossiers

Deze position paper fungeert als:

- **verdiepingspaper** bij dossieranalyse;
- **toetsingskader** voor zorgvuldigheid en motivering;
- **juridisch anker** in klachten, bezwaar, beroep en toezicht.

Voorbeeldformulering:

“De in dit dossier vastgestelde narratiefvorming en dossierconstructie geven aanleiding tot nadere toetsing aan de CIV-CARE P001-18plus position papers inzake triangulatie, participatie en zorgbestending.”

9. Juridische kwalificatie en slotbeschouwing (uniform CIV-CARE)

Narratiefvorming en dossierconstructie als structureel mechanisme vormen geen neutrale administratieve praktijk, maar een **procedurele ingreep met verstrekende rechtsstatelijke gevolgen**.

Juridisch kwalificeert dit patroon als:

- geen strafrechtelijke beschuldiging;
- **bestuursrechtelijk onzorgvuldig handelen** bij gebrekkige motivering en participatie;
- potentieel **civielrechtelijk relevant** bij aantoonbare schade;
- **mensenrechtelijk relevant** waar autonomie, reputatie en rechtsbescherming structureel worden geraakt.

Deze position paper markeert narratiefvorming als **kritisch kantelpunt** binnen volwassenenzorg en als aanleiding voor normatieve en juridische correctie.

CIV-CARE P001-18plus – Position Paper

opgesteld door:

Alexander Groenheide
Voorzitter | Stichting De kamer van Sociale Waarden
Menselijke waardigheid als fundament.

info@dekvsw.nl | www.dekvsw.nl

 06 53 44 50 54

 Laurastraat 87, 6471 JJ Eygelshoven

 KVK: 97098817 | RSIN: 867909274

W: DeKvSW.nl

CIV initiatieven:

CIV-CARE.nl | CIV-RAMP.nl | CIV-CAMP.nl | CIV-CALL.com

Burgerschapseducatie/ theater en filmeducatie: Ubuntukids.nl